

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/2/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8714207078
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 11. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8714207078.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a z členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Koval'ovej v spore žalobkyne B. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. 6, XXX XX M., právne zastúpená Mgr. Luciou Lorenčíkovou, advokátkou so sídlom Murgašova 86/1, 058 01 Poprad, proti žalovanému POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o určenie neplatnosti zmluvy o úvere, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 12C 151/2014-141 zo dňa 21. septembra 2017, takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„I. U r č u j e , že úverová zmluva č. XXXXXXXXX., uzavretá medzi žalobcom a žalovaným dňa 2.12.2010 je n e p l a t n á.“

2. Rozhodnutie právne posúdil ustanovením § 3 odsek 1, § 41, § 52 odsek 1 a 2, § 53, § 54, § 544 odsek 1 a 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“); § 3 odsek 3 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o ochrane spotrebiteľa“); § 9, § 11 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“).

3. Mal za preukázané, že dňa 02.12.2010 bola medzi stranami sporu uzatvorená zmluva o úvere, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyni úver vo výške 800 Eur. Žalobkyňa sa zaviazala zaplatiť veriteľovi úver zvýšený o poplatok vo výške 565 Eur, celkom 1.365 Eur v 7 mesačných splátkach po 195 Eur. Spolu so zmluvou o úvere bola žalobkyni predložená na podpis aj rozhodcovská zmluva, ktorá, aj keď bola predložená v písomnej forme na základe osobitnej zmluvy, bola rovnako vyhotovená v predtlačenom formulárovom znení pripravenom vopred a žalobkyňa ako spotrebiteľ jej znenie nemohla nijako ovplyvniť. Rozhodcovská doložka v predmetnej veci, ktorá mala založiť legitimitu pre exekučný titul, znemožňovala voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak dodávateľ podal žalobu na rozhodcovskom súde. Rozhodcovskú doložku vyhodnotil súd prvej inštancie ako neprijateľnú, pretože nútila spotrebiteľa v určitých prípadoch neodvolateľne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu. Zmluva o úvere neobsahovala podstatné náležitosti a to termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, resp. údaj, že zmluva je bezúročná, ročnú percentuálnu mieru nákladov ani priemernú RPMN, termíny splátok istiny, úrokov

a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia. Na druhej strane zmluva o úvere obsahovala poplatok vo výške 563 Eur, ktorý mal spotrebiteľ uhradiť. Uvedený poplatok vyhodnotil ako neprijateľnú podmienkou, pretože vyjadroval finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nebolo dodané a slúžil v skutočnosti záujmom dodávateľa (poplatky spotrebiteľských úverových vzťahov). Prílohou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré vo viacerých ustanoveniach obsahovali možnosť uplatnenia nepríjemných sankcií. Dohodnutá zmluvná pokuta 312 Eur, opakované zmluvné pokuty po 15 Eur, resp. 30 Eur boli neprijateľnou zmluvnou podmienkou vyvolávajúcou v neprospech spotrebiteľa hrubú nerovnováhu, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi. Tieto ustanovenia zmluvy požadujú od spotrebiteľa, aby zaplatil nepríjemne vysokú sankciu spojenú s nesplnením svojho záväzku. Samotná dohoda o zrážkach zo mzdy obsiahnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutého úveru bola uzavretá v rozpore s dobrými mravmi a rovnako ako neurčitý právny úkon. Neobsahovala údaje, na uspokojenie akej konkrétnej pohľadávky žalovaného majú byť zrážky zo mzdy vykonané. Bola preto neurčitou a teda v zmysle ustanovenia § 37 Občianskeho zákonníka neplatnou. Vzhľadom k rozsahu neplatnosti jednotlivých klauzúl, neprijateľných zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve, všeobecných podmienkach poskytnutého úveru výlučne v neprospech spotrebiteľa, neplatnosti časti samotnej zmluvy, absencie ďalších podstatných náležitostí zmluvy pri zohľadnení povahy právneho úkonu, okolností, za ktorých bol uzavretý, jeho obsahu a účelu, vadné časti právneho úkonu nebolo možné bez ďalšieho oddeliť od zvyšnej časti pri jeho udržateľnosti ako celku. Pretože udržateľnosť platnosti právneho úkonu zmluvy o úvere sa nejavila dostatočnou, súd prvej inštancie vyhlásil za neplatný celý právny úkon.

4. Proti rozsudku podal včas odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia a nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení neplatnosti zmluvy o úvere. Poukázal na ustanovenie § 53 odsek 5 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého sú neprijateľné zmluvné podmienky neplatné a preto súd nemôže určiť neplatnosť celej zmluvy. Poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-453/10. Zmluvu o úvere tiež nemožno považovať za spotrebiteľskú, nakoľko zmluva bola uzatvorená na účel povolania žalobkyne. V čase uzatvorenia zmluvy o úvere neexistoval žiaden všeobecne záväzný právny predpis, podľa ktorého by bola stanovená maximálna prípustná výška úrokov za poskytnutie peňažných prostriedkov. Preto je bezpredmetné skúmať, či zmluva o úvere obsahuje obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Poukázal na neodstrániteľnú prekážku konania - res iudicata a to v súvislosti s rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu sp. zn. SR 03395/13 zo dňa 24.06.2014.

5. K odvolaniu žalovaného podala vyjadrenie žalobkyňa. Navrhla napadnuté rozhodnutie potvrdiť. Rozsudok považuje za dostatočne a zrozumiteľne odôvodnený.

6. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

7. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

8. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníkom bola dňa 02.12.2010 uzatvorená Zmluva o úvere č. XXXXXXXXXX (ďalej len „Zmluva o úver“), na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyňi úver vo výške 800 Eur. Žalobkyňa ako dlžníka sa zaviazala zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 565 Eur, t.j. celkovo zaplatiť čiastku 1.365 Eur v 7 mesačných splátkach po 195 Eur počnúc dňom 09.01.2011.

9. Podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

10. Podľa ustanovenia § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

11. Podľa ustanovenia § 52 odsek 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa odseku 2, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa odseku 3, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa odseku 4, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

12. Podľa ustanovenia § 53 odsek 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa odseku 2, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa odseku 3, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa odseku 5, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

13. Podľa ustanovenia § 54 odsek 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa odseku 2, v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

14. Podľa ustanovenia § 1 odsek 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.

15. Podľa ustanovenia § 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch,
a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania,
b) veriteľom fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá ponúka alebo poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti,
d) zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom,

16. Podľa ustanovenia § 9 odsek 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch, zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti:
f) dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru,

- i) úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, podmienky, ktoré upravujú jej uplatňovanie, index alebo referenčnú úrokovú sadzbu, na ktorý je výška úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru naviazaná, ako aj časové obdobia, v ktorých dochádza k zmene výšky úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru, podmienky a spôsob vykonania tejto zmeny; ak sa za rôznych podmienok uplatňujú rôzne úrokové sadzby spotrebiteľského úveru, uvádzajú sa tieto informácie o všetkých uplatniteľných úrokových sadzbách spotrebiteľského úveru,
- j) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov,
- k) výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia,
- y) priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 21 ods. 2 za príslušný kalendárny štvrťrok; platnou priemernou hodnotou ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver pri zmluvách o spotrebiteľskom úvere uzatvorených do 15 kalendárnych dní po zverejnení priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov za príslušný kalendárny štvrťrok je priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver za predchádzajúci kalendárny štvrťrok.

Podľa odseku 6, spotrebiteľ sa nemôže vzdať práv, ktoré mu vyplývajú z tohto zákona.

Podľa odseku 7, veriteľovi alebo finančnému agentovi sa zakazuje predkladať spotrebiteľovi návrhy zmlúv, ktorých zrejším účelom je obchádzanie ustanovení tohto zákona; za takéto konanie sa považuje aj to, že sa čerpanie finančných prostriedkov alebo zmluvy o spotrebiteľskom úvere zahrnú do zmlúv o úvere, ktorých povaha alebo účel by umožnili vyhnúť sa uplatňovaniu tohto zákona. Ak veriteľ využil omyl spotrebiteľa a použil zmluvné podmienky, ktorými vylúčil aplikáciu ustanovení vzťahujúcich sa na spotrebiteľské úvery, považuje sa zmluva za zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ak veriteľ nepreukáže, že nemal úmysel obísť tento zákon.

17. Podľa ustanovenia § 11 odsek 1, poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak

- a) zmluva o spotrebiteľskom úvere nemá písomnú formu podľa § 9 ods. 1 a neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y) a § 10 ods. 1,
- b) je v zmluve o spotrebiteľskom úvere uvedená nesprávne ročná percentuálna miera nákladov v neprospech spotrebiteľa.

18. Podľa ustanovenia § 1 odsek 1 Zákona o ochrane spotrebiteľa, tento zákon upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa (ďalej len „zdrúženie“) a označovanie výrobkov cenami.

19. Podľa ustanovenia § 2 Zákona o ochrane spotrebiteľa, na účely tohto zákona sa rozumie

- a) spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy¹⁾ nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti,²⁾ zamestnania alebo povolania,^{2a)}
- b) predávajúcim osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti alebo povolania, alebo osoba konajúca v jej mene alebo na jej účet

20. Podľa ustanovenia § 3 odsek 1 Zákona o ochrane spotrebiteľa, každý spotrebiteľ má právo na výrobky a služby v bežnej kvalite, uplatnenie reklamácie, náhradu škody, vzdelávanie, informácie, ochranu svojho zdravia, bezpečnosti a ekonomických záujmov a na podávanie podnetov a sťažností orgánom dozoru, dohľadu a kontroly⁸⁾ (ďalej len „orgán dozoru“) a obci pri porušení zákonom priznaných práv spotrebiteľa.

Podľa odseku 3, každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách,¹⁾

Podľa odseku 5, proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom (ďalej len „kolektívne záujmy spotrebiteľov“). Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

21. Vo veci sa nie je možné stotožniť s tvrdením odvolateľa, podľa ktorého uzatvorená Zmluva o úvere nie je zmluvou o spotrebiteľskom úvere. Základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravoval Občiansky zákonník účinný v čase uzatvorenia zmluvy v ustanovení § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Obdobným spôsobom bola osoba spotrebiteľa definovaná v Zákone o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere.

22. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý žalovaným túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou Zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné obchodné podmienky úveru, ktoré žalobkyňa ovplyvniť nemohla, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu konania nebolo žalovaným preukázané, aby úver poskytol žalobkyni za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti tohto účastníka. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybností dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru dodávateľ. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže v žiadnom prípade byť len všeobecný nič nehovoriaci údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Túto dôkaznú povinnosť si žalovaný nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi účastníkmi rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel uzatvorenia uvedený nebol.

23. S odôvodnením prvoinštančného súdu týkajúceho sa naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení neplatnosti Zmluvy o úvere sa odvolací súd v zmysle ustanovenia § 387 odsek 2 C.s.p. v celom rozsahu stotožňuje.

24. Podľa názoru odvolacieho súdu postupoval prvoinštančný súd správne, pokiaľ zmluvné ustanovenia Zmluvy o úvere podrobil súdnej kontrole podľa všeobecných ustanovení o vadnosti právneho úkonu ako aj podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch a podľa ustanovení o súdnej kontrole neprijateľnosti zmluvných podmienok.

25. Ako už odvolací súd uviedol vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. 8Co/51/2016-123 zo dňa 27.03.2017, ktorým zrušil rozhodnutie prvoinštančného súdu sp. zn. 12C/151/2014-112 zo dňa 18.11.2015, odvolací súd nie je zástancom teórie zneplatňovania zmlúv, ale naopak teórie zachovania platnosti zmlúv v záujme právnej istoty účastníkov zmluvy („favor contractus“, pozri rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 3Co 67/2008). Napriek tejto zásade však odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, musí konštatovať neplatnosť právneho úkonu v celom rozsahu.

26. Aj odvolací súd považoval za dôležité posúdiť, či z objektívneho hľadiska je úverová zmluva z dôvodu neplatnosti jednotlivých klauzúl ako celok ešte udržateľná. Neprihliadalo sa pritom na výhodnosť neplatnosti zmluvy pre toho ktorého účastníka zmluvy, ale na objektívne hľadisko, či je zmluva ako celok neplatná resp. ďalej možná (cieľ zakotvený v čl. 6 ods. 1 in fine Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Za dôležité sa tiež považuje, či by zmluvné strany mali vôľu na kontrakte bez neplatných klauzúl. V rámci interpretačného pravidla sa vychádzalo z dobromyseľnosti spotrebiteľa, ktorému bola predložená vopred naformulovaná zmluva (§ 35 Občianskeho zákonníka).

27. Všeobecne k predmetnej úverovej zmluve odvolací súd konštatuje, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo extrémneho nárastu dlhu a postihu nehnuteľného majetku spotrebiteľa bez súdnej kontroly, najmä súčasným pôsobením inštitútu straty výhody splátok a uplatnenia rozhodcovskej doložky.

28. Tieto obavy žalovaný aj naplnil, pretože oproti úveru 800 Eur narástol dlh na základe vydaného rozhodcovského rozsudku na 929,55 Eur a to napriek skutočnosti, že žalobkyňa ešte pred začatím rozhodcovského konania uhradila už sumu 813 Eur. K takémuto výsledku zjavne prispeli neprijateľné sankcie a tak zmluva umožňuje žalovanému obísť dôležitý prvok unijného práva, predstavujúci ex offo kontrolu a postihnúť majetok spotrebiteľa bez súdnej kontroly a vymôcť plnenie z neprijateľných podmienok. Na strane žalobkyne existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ sám nepoukáže na nekalé zmluvné podmienky a nedokáže sa pred takýmito praktikami efektívne brániť napríklad aj podaním návrhu na neodkladné opatrenie (pozri rozsudok C- 168/05 bod 28 Mostaza Claro). Tak dôjde k postihnutiu majetku spotrebiteľa aj na plnenie z neprijateľných podmienok v rozpore s právom Európskej únie.

29. Odvolací súd zastáva názor, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. č. 87/1995 Z. z.). Za neprijateľnú považuje odvolací súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch).

30. Na doplnenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia odvolací súd uvádza:

31. V danom prípade Zmluva o úvere skutočne neobsahuje údaj o výške úroku. Je potrebné zdôrazniť, že význam ročnej úrokovej sadzby súvisí s jednoduchým orientovaním sa spotrebiteľa pri výbere úverového produktu. Uvedenie nesprávneho údaj o ročnej úrokovej sadzby, príp. chýbajúci údaj o ročnej úrokovej sadzbe je klamaním spotrebiteľa a nie je dôvod priznávať takejto praktike miernejšie dôsledky ako tie, ktoré predpokladá zákon v ustanovení § 11 odsek 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Neuvedenie úrokovej sadzby je vážnym porušením zákona a má vplyv na vznik vážnych pochybností o rozsahu záväzku spotrebiteľa.

32. Vykonané dokazovanie potvrdilo, že zo strany žalovaného bola poskytnutá žalobkyňi suma 800 Eur. Pokiaľ ide o celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom vo výške 1.365 Eur, z neho samotný poplatok vo výške 565 Eur predstavoval 70,63 % úveru, z ktorého 1/3 v sume 188,33 Eur mala predstavovať 23,54 % - ný ročný úrok z úveru poskytnutého vo výške 800 Eur a zvyšok v rozsahu 2/3 v čiastke 376,67 Eur zahŕňal ničím nešpecifikované náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou. Takáto špecifikácia nákladov je neurčitá a teda neumožňujúca podrobiť uvedené dojednanie zmluvnej kontrole z hľadiska prijateľnosti dohodnutej zmluvnej podmienky. Základnou podmienkou platnosti právneho úkonu vyžadovanou ustanovením § 37 odsek 1 Občianskeho zákonníka je jeho určitosť. Nedostatok určitosti spôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd na ustanovenia § 53a odsek 1 Občianskeho zákonníka a na skutočnosť, že uvedená zmluvná podmienka, ktorá sa nachádzala v bode 10 Zmluvy o úvere, bola už súdmi vyhlásená za neprijateľnú (napr. rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 9Csp 203/2016-34 zo dňa 05.10.2017, rozsudok Okresného

súdu Prešov sp. zn. 11C/42/2012- 46 zo dňa 13.9.2013, či rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 29C/351/2015-72 zo dňa 16.09.2016).

33. Okrem toho Zmluva o úvere a všeobecné podmienky poskytnutia úveru sú listiny formulárové, používané žalovaným pri uzatváraní úverových zmlúv s množstvom ďalších spotrebiteľov. Na predtlačенých tlačivách sa menia len údaje o spotrebiteľoch a výške poskytnutého úveru. Za takejto situácie výška nákladov na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy mala byť v zásade rovnaká a nie meniť sa v závislosti od výšky poskytnutého úveru. Ak žalovaný výšku týchto nákladov odvádza od výšky úveru, je zrejmé, že týmto dojednaním len sledoval ďalšie navýšenie odplaty za poskytnutie úveru s cieľom vyhnúť sa kontrole jej primeranosti, čo rozhodne nemožno hodnotiť ako konanie v súlade s dobrými mravmi.

34. Zákaz konať v rozpore s dobrými mravmi v čase uzatvorenia zmluvy bol obsiahnutý v Zákone o ochrane spotrebiteľa. Podľa ustanovenia § 4 odsek 8 tohto právneho predpisu, predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby alebo môže prívodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

35. Na kategóriu dobrých mravov treba osobitný dôraz klásť pri spotrebiteľských zmluvách. Pojem dobré mravy Občiansky zákonník nedefinuje. Je tomu tak preto, lebo dobré mravy podliehajú spoločenskému vývoju, ale tiež preto, že vo všetkých jednotlivostiach by bolo ťažké ich vystihnúť. Vo všeobecnosti však možno hovoriť o pravidlách morálneho charakteru všeobecne platných v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám možno označiť za činnosť proti dobrým mravom.

36. Aplikáciu ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka v otázke výšky odplaty nevylučuje ani ustanovenie § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, účinného v čase uzatvorenia zmluvy. Podľa tohto ustanovenia, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých peňažných prostriedkov a lehotu splatnosti.

37. Uvedené ustanovenie ale nemožno vykladať tak, aby do odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch sa zahrňovali i údaje od tých subjektov finančného trhu, ktoré poskytujú neprimerané až úžernícke úroky. Pripustenie takejto možnosti rozhodne nebolo vôľou zákonodarcu a preto pre účely zistenia výšky obvyklej odplaty sa musí vychádzať z údajov finančných inštitúcií poskytujúcich spotrebiteľské úvery za primeranú odplatu riadiac sa zásadou dobrých mravov upravenou v ustanovení § 3 odsek 1 Občianskeho zákonníka.

38. Súd prvej inštancie správne poukázal aj na absenciu ďalších obligatórnych náležitostí Zmluvy o úvere. Obligatórnymi náležitosťami spotrebiteľskej úverovej zmluvy v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere boli, v zmysle ustanovenia § 9 odsek 2 písm. f/, i/, j/, k/ a y/ Zákona o spotrebiteľských úveroch uvedenie doby trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termínu konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru, ročnej percentuálnej miery nákladov, uvedenie výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Zmluva o úvere predmetné náležitosti neobsahovala.

39. Odvolací súd sa tiež stotožňuje so záverom prvoinštančného súdu v tom smere, že rozhodcovská doložka uvedená v bode 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je neprijateľná v zmysle ustanovenia § 53 odsek 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, nakoľko ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby sa podrobil rozhodcovi. Neplatná rozhodcovská doložka nemohla založiť legitimitu rozhodcovského súdu na vydanie rozhodcovského rozsudku a preto je odvolacia námietka žalovaného týkajúca sa res iudicata nedôvodná.

40. Podľa názoru odvolacieho súdu je neprijateľná aj Dohoda o zrážkach zo mzdy uvedená v bode 5 Zmluvy o úvere, z dôvodu, že žalobkyňa ako spotrebiteľ bola nútená dohodu o zrážkach zo mzdy podpísať ako súčasť formulárovej úverovej zmluvy a tým sa podrobiť vykonávaným zrážkam bez možnosti zabránenia ich výkonu, napriek tomu, že by tieto boli veriteľom uplatnené z neprijateľných zmluvných podmienok. V tomto smere odvolací súd poukazuje aj na závery Komisie na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách a nekalých obchodných praktík predávajúcich pri Ministerstve spravodlivosti SR zo dňa 21.01.2011 pod č. 8636/2010-110.98,113,179, ktorým v bode 9 komisia dospela k záveru, že dohoda o zrážkach zo mzdy uzatvorená podľa § 551 Občianskeho zákonníka je zmluvnou podmienkou spôsobujúcou hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa a je v rozpore s ustanovením § 53 Občianskeho zákonníka, keďže spotrebiteľ je už v čase vzniku právneho vzťahu nútený uzatvoriť dohodu o zrážkach zo mzdy.

41. Článok 6 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru obsahuje dojednanie o zmluvnej pokute vo výške 312 Eur v prípade porušenia „svojich zmluvných povinností“ žalobkyne, ktoré ustanovenie odvolací súd považuje jednak za neurčitý právny úkon, keď nie je zjavné ako konkrétne porušenie zmluvných povinností má byť sankcionované zmluvnou pokutou a výšku zmluvnej pokuty 312 Eur súd vzhľadom k výške poskytnutého úveru považuje za neprimerane vysokú, dojednanú v rozpore s § 53 odsek 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka. Ustanovenie v časti zmluvnej pokuty odvolací súd považuje za neprijateľné zmluvné dojednanie a z tohto titulu za neplatné.

42. Pokiaľ ide o článok 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru obsahujúci dohodu o vyplňovacom práve zmenky, je neprijateľné a v rozpore s ochranou spotrebiteľa, aby na zabezpečenie peňažného záväzku boli vystavené dve zmenky, v ktorých sú vyplnené zmenkové sumy a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy a remitent má právo uplatniť si celý svoj peňažný nárok vyplnením ktorejkoľvek zmenky. Obsah dohody je neprijateľný, žalobkyňa ako spotrebiteľ nemala možnosť ovplyvniť obsah Všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Neprijateľnosť obsahu dohody o vyplňovacom práve zmenky bez ohľadu na ďalšie skutočnosti, napr. že Všeobecné podmienky poskytnutia úveru neboli individuálne dojednané, spôsobuje neplatnosť čl. 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru.

43. Ako už odvolací súd uviedol, neplatnosť zmluvy by mala byť len akási posledná možnosť riešenia vadnosti právneho úkonu. V konečnom dôsledku nie je ani v záujme samotného spotrebiteľa zneplatniť zmluvu ako celok, pretože by stratil možnosť splátok vzhľadom na povinnosť vrátiť vzájomné plnenie (§ 457 Občianskeho zákonníka). Predmetná zmluva však vykazuje závažné vady aj čo do podstatných náležitostí. Je mimoriadne nebezpečná pre spotrebiteľov a za žiadnych okolností v spoločnosti udržateľná. Predmetná zmluva umožňuje zbavovať spotrebiteľov ich majetku s využitím inštitútu zakázaných neprijateľných zmluvných podmienok. Plošné používanie takejto zmluvy, ako štandardnej typovej, evidentne zakladá nekalú obchodnú prax, ktorá je zakázaná (§ 7 odsek 1 Zákona o ochrane spotrebiteľa). Aj napriek teórii v prospech zachovania platnosti zmlúv, iný záver nebol dobre možný ako ten, ku ktorému dospel súd prvej inštalcie.

44. Odvolací súd konštatuje, že prevažná väčšina článkov Zmluvy o úvere má vadu. Odvolací súd pritom považoval za nadbytočné vyhodnocovať ďalšie časti zmluvy, ktoré sa v napadnutom rozsudku osobitne nespomínajú, čo by znamenalo len konštatovanie ďalších a ďalších porušení zákona, rozporu s dobrými mravmi a požiadavkou čestnej obchodnej praxe (§ 4 odsek 8 Zákona o ochrane spotrebiteľa).

45. Za stavu, že sa vady predmetnej úverovej zmluvy dotýkajú esenciálnych náležitostí a že takmer niet bezvadného článku zmluvy, odvolací súd sa stotožňuje so záverom prvoinštančného súdu o neplatnosti zmluvy ako celku. Odvolací súd berúc zreteľ podľa § 41 Občianskeho zákonníka na povahu právneho úkonu, obsah právneho úkonu, ktorý zakladá hrubú nerovnováhu práv a povinností v neprospech slabšieho spotrebiteľa, ďalej vzhľadom na okolnosti, za ktorých bola zmluva uzatvorená a evidentnú nadvládu nad dlžníkom (slabšia pozícia čo do vyjednávacej pozície a čo do informovanosti, navyiac v tiesni) a konečne, berúc zreteľ na povahu právneho úkonu, sa stotožnil s názorom súdu prvej inštalcie o neplatnosti predmetnej úverovej zmluvy.

46. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštalcie správne zistil skutkový stav veci, správne vyhodnotil jednotlivé dôkazy, ako aj správne právne vec posúdil. Z týchto dôvodov odvolací súd považuje odvolanie

žalovaného za nedôvodné a vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd rozsudok v zmysle ustanovenia § 387 C.s.p. potvrdzuje ako vecne správny.

47. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 odsek 1 C.s.p. v spojení s § 255 odsek 1 C.s.p..

48. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).